

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Кафедра конституційного права України

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА»**

для аспірантів
(підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії)

Рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий рівень

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права» для аспірантів для здобувачів у галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень третій (доктор філософії)

Розробники:

(Барабаш Юрій Григорович, доктор юридичних наук, професор кафедри конституційного права України; Слінько Тетяна Миколаївна, доцент кафедри конституційного права України, кандидат юридичних наук; Летнянчин Любомир Іванович, доцент кафедри конституційного права України, кандидат юридичних наук; Речицький Всеволод Володимирович, доцент кафедри конституційного права України, кандидат юридичних наук).

Затверджена на засіданні кафедри конституційного права України

Протокол № 9 від 30 квітня 2020 р.

Завідувач кафедри конституційного права України

_____ Т.М. Слінько
(підпис)

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Опис навчальної дисципліни	10
3. Зміст програми навчальної дисципліни	11
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	16
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять	16
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	16
4.3. Освітні технології та методи навчання	17
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни.....	17
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	21
4.6. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни.....	25
Додаток 1. Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни.....	26
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей.....	31

ВСТУП

1. Цілі та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – багатопрофільна. Зокрема, передбачається ввести молодих дослідників у світ конституційних аспектів символічної реальності як простору творчої людської уяви, розглянути особливості основних символічних форм, дослідити джерела виникнення, структуру та властивості даного феномену як особливого об'єкту правового регулювання.

Крім того, передбачається переконливо продемонструвати, що предметом будь-яких органічних конституційних відносин є політична активність; дослідити коло питань про поняття, джерела, структуру такої активності та її основні види.

Передбачається також суттєво поглибити та систематизувати знання про юридичну природу конституційних прав людини, їх співвідношення з міжнародно визнаними документами про права людини.

Планується поглибити та систематизувати знання аспірантів про конституційні засади виборчої системи та виборчого права в Україні, особливо після ухвалення такого документу, як Виборчий кодекс України, дослідити доктринальні уявлення про характерні риси та природу сучасного виборчого законодавства.

Таким чином, оновлений курс для аспірантів передбачає: а) дослідження символічної реальності як «культури без артефактів», аналіз її джерел, сучасної ролі, структури та властивостей; б) огляд проявів символічної реальності (інтелектуальна активність, творчість, інформаційні відносини); в) аналіз органічних властивостей таких символічних форм, як наука, мистецтво та освіта; г) дослідження феномену політичної активності (поняття, джерела, структура, види); д) вивчення особливостей еволюційної, революційної, теоретичної, масової, індивідуальної, конструктивної, деструктивної, векторної та хаотичної політичної активності; е) поглиблений аналіз політичної свободи як органічного фундаментального фактору політичної активності; ж) дослідження співвідношення органічних та конституційних норм політичної поведінки; з) аналіз складових («аксіом») євроатлантичного конституціоналізму в їх поєднанні з нормативним потенціалом Основного Закону України; і) розгляд можливих перспектив розвитку Конституції України та національного конституційного права в цілому.

Передбачається також поглиблене вивчення сучасних підходів до природи конституційних прав людини; критичний аналіз правових позицій Конституційного Суду України та ЄСПЛ з проблем гарантування прав людини; чітке окреслення проблематики конституційного закріплення прав людини в контексті українських євроінтеграційних намірів та процесів.

Окремо планується здійснити огляд новітніх уявлень про співвідношення виборчих режимів, партійних систем та інститутів громадської думки; провести аналіз основних конфігурацій виборчих систем, дослідити їх залежності від

пріоритетів, що впливають з сучасного розуміння народного представництва; детально розкрити нормативний потенціал Виборчого кодексу України.

2. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми:

«Актуальні проблеми конституційного права» є вибірковою освітньою навчальною дисципліною освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни відповідно до її знаннєвої компоненти і дидактичної структури є: ввести молодих дослідників у світ конституційних аспектів символічної реальності як простору творчої людської уяви, продемонструвати, що предметом будь-яких органічних конституційних відносин є політична активність; дослідити коло питань про поняття, джерела, структуру такої активності та її основні види; поглибити та систематизувати знання про юридичну природу конституційних прав людини. Систематизувати знання аспірантів про конституційні засади виборчої системи та виборчого права в Україні, особливо після ухвалення такого документу, як Виборчий кодекс України, дослідити доктринальні уявлення про характерні риси та природу сучасного виборчого законодавства.

Вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права» базується на знаннях та уміннях, отриманих аспірантами при вивченні таких навчальних дисциплін: «Конституційне право України», «Теорія і філософія права», «Логіка», «Історія держави і права України та зарубіжних країн».

Знання та уміння, отримані студентами в процесі вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права», сприяють успішному вивченню здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії цілої низки інших навчальних дисциплін, спрямованих на формування професійних знань і умінь: «Адміністративне право», «Кримінальне право», «Цивільне право», «Кримінальний процес», «Цивільний процес» та інших.

3. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти (компетентності для програми навчальної дисципліни визначаються з урахуванням компетентностей, закріплених в освітньо-професійній програмі (базова компонента) і профілі програми освітнього рівня бакалавра/магістра).

Предметні компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті засвоєння навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права»:

ПК – 1. Здатність розуміти сутність, головні риси та елементи сучасного конституціоналізму.

ПК – 2. Здатність розуміти зміст, роль та значення базових конституційних цінностей.

ПК – 3. Знання закономірностей формування американського та європейського конституціоналізму.

ПК – 4. Здатність розуміти значення ідей свободи, рівності, правового обмеження державної влади, громадянських прав, правової держави та верховенства права для побудови демократичної, правової держави.

ПК – 5. Знання основних етапів становлення та розвитку світового та вітчизняного конституціоналізму

ПК – 6. Здатність розуміти роль та значення основоположних конституційних принципів.

ПК – 7. Розуміння змісту базових категорій конституційного права.

ПК – 8. Здатність самостійно вирішувати науково-теоретичні і науково-практичні проблеми конституційного права.

ПК – 9. Уміння виявляти й аналізувати проблеми конституційно-правового регулювання та пропонувати шляхи його удосконалення.

ПК – 10. Здатність визначити головні напрямки конституційного реформування.

ПК – 11. Здатність до системного аналізу практики застосування Конституції та конституційного законодавства.

ПК – 12. Здатність критично аналізувати інтерпретаційну практику Конституційного Суду України.

ПК – 13. Здатність робити обґрунтовані та вмотивовані висновки при вирішенні практичних завдань з конституційного права.

- ПК – 14. Уміння чітко обґрунтовувати власну позицію і власне рішення за конкретним завданням з конституційного права.
- ПК – 15. Здатність використовувати теоретичні положення конституційного права при вирішенні професійних завдань.
- ПК – 18. Здатність тлумачити та застосовувати норми конституційного права в процесі роботи за юридичною спеціальністю.
- ПК – 19. Здатність самостійно складати проекти правових документів при вирішенні завдань з конституційного права.
- ПК – 20. Здатність брати участь у розробці проектів нормативно-правових актів за обраною правничою спеціалізацією.
- ПК – 21. Здатність надавати консультації та висновки при вирішенні конституційно-правових проблем.
- ПК – 22. Знання основних форм безпосередньої демократії.
- ПК – 23. Розуміння порядку ініціювання, підготовки та проведення референдумів.
- ПК – 24. Знання конституційних принципів виборчого права.
- ПК – 25. Знання порядку призначення, підготовки та проведення виборів, а також встановлення їх результатів.
- ПК – 26. Знання специфіки правового статусу суб'єктів виборчого процесу.
- ПК – 27. Знання системи, структури та особливостей конституційних органів публічної влади України.
- ПК – 28. Розуміння особливостей конституційного статусу Конституційного Суду України.
- ПК – 29. Розуміння функцій та завдань Конституційного Суду України як органу конституційного контролю.
- ПК – 30. Розуміння ролі та значення Конституційного Суду України в механізмі захисту прав людини.
- ПК – 31. Вміння готувати звернення до Конституційного Суду України.

ПК – 32. Розуміння правової природи та значення правових позицій Конституційного Суду України.

В результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

Результати навчання за спеціальністю

РНС НД – 1. Демонструвати здатність до розвитку інтелектуального потенціалу на основі знання та розуміння категоріально-понятійного апарату навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права».

РНС НД – 2. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ та процесів.

РНС НД - 3 . Знати та розуміти інституційні засади, форми та методи регулювання конституційно-правової сфери.

РНС НД – 4. Пояснювати природу й зміст основних конституційно-правових інститутів.

РНС НД – 5. Демонструвати здатність пропонувати способи вирішення правових проблем з використанням наявних теоретичних і прикладних знань відповідно до принципів захисту прав людини та її основоположних свобод.

РНС НД – 6. Демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання конституційно-правових відносин.

РНС НД – 7. Демонструвати здатність до коректного застосування термінології з питань конституційного права у тому числі у професійній сфері.

РНС НД – 8. Проаналізувати феномен конституціоналізму у сфері державного і суспільного буття.

РНС НД – 9. Здатність продемонструвати знання і розуміння особливостей конституційно-правових норм.

РНС НД – 10. Вміти презентувати результати власних досліджень стосовно співвідношення норм конституційного права України з правовими нормами законодавства ЄС.

РНС НД – 11. Вміти застосовувати логічний, критичний і системний аналіз при тлумаченні конституційно-правових світових процесів.

РНС НД – 12. Вміти підготувати проекти рішень або висновків Конституційного Суду України.

РНС НД - 13. Підтверджувати на практиці знання конституційного законодавства України в практично-правовому застосуванні.

РНС НД – 14. Надавати консультації щодо можливих способів захисту порушених прав і свобод людини та громадянина.

РНС НД – 15. Демонструвати знання механізму легітимації політичної влади в межах виборчих процедур.

РНС НД – 16. Виокремлювати юридично значущі факти і формулювати обґрунтовані правові висновки.

РНС НД – 17. Використовувати правничу термінологію у процесі професійної діяльності.

РНС НД – 18. Вміти відшукувати професійну інформацію й використовувати інформаційні технології і бази даних для професійної діяльності.

РНС НД – 19. Виявляти проблеми у сучасному правовому житті України, вирішення яких вимагає нових системно утворюючих знань і прогресивних технологій.

РНС НД - 20. Демонструвати здатність використання національних та міжнародних джерел інформації при підготовці до практичних занять з конституційного права України.

РНС НД - 21. Вміти підготувати проекти актів Конституційного Суду України. Оформити конституційну скаргу.

РНС НД – 22. Здатність здійснювати тлумачення конституційних норм.

РНС НД – 23. Розуміння підстав та правових наслідків визнання правових актів неконституційними.

РНС НД – 24. Розуміти недоліки та прогалини конституційно-правового регулювання та пропонувати шляхи його удосконалення.

РНС НД – 25. Здатність зробити поглиблений аналіз політичної свободи як органічного фундаментального фактору політичної активності.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни і результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією освітньо-професійної програми визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2).

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		очна та заочна форми навчання	
Кількість кредитів - 7	Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» Рівень освіти – третій (доктор філософії)	Варіативна	
		Рік підготовки: другий	
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено		семестр	
Загальна кількість годин - 210		4-й	
		Лекції	
		40 год.	
		Практичні заняття	
		20 год.	
		Самостійна робота	
Загальний розподіл годин: аудиторних – 60		150 год.	
	Вид контролю: іспит		
		Вид контролю: іспит	

3. Зміст програми навчальної дисципліни
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА»

ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

1. Правове регулювання у сфері символічної реальності.

Змістовне наповнення.

Познайомити з правовими аспектами *символічної реальності* як простору творчої уяви сучасної людини. Звернути увагу на особливості ключових символічних форм. Вказати на джерела виникнення, сучасну структуру та властивості феномену символічної реальності.

Розкрити юридичні грані символічної реальності, її онтологічний контекст (постмодерн, глобалізація). Пояснити сприйняття символічної реальності як «культури без артефактів». Розкрити стратегію удосконалення конституційно-правових гарантій свободи вираження поглядів в науці, мистецтві та освіті (США, Євросоюз, Україна). Пояснити роль нюансів розрізнення в механізмах символічного впливу.

Наочно продемонструвати, що правове регулювання творчої активності змінюється в залежності від того, який з її аспектів – символічний (уявний), чи поведінковий (фізичний) – є основним об'єктом юридичного впливу. Аспіранти мають пересвідчитися в тому, що засадами правового регулювання символічної реальності є дотримання чотирьох нормативних вимог: 1) свободи; 2) множинності; 3) терпимості; 4) етичного вектору.

Пояснити, чому ставлення до інтелектуальної свободи в США є більш *ліберальним*, ніж у країнах Східної та Центральної Європи. Допомогти усвідомити, що успіхи США пояснюються значною мірою їх особливим ставленням до символічної реальності як «культурно чутливої зони» – простору, захищеного конституцією від будь-якого примусового (імперативного) впливу. При цьому особливо важливим є усвідомлення того, що ставлення конституційного права до *символічної реальності* має бути принципово іншим, ніж загальне ставлення права до *реальності фізичної*.

2. Політичний предмет конституції.

Змістовне наповнення.

Набути глибокі знання про те, що основним предметом органічних конституційних відносин є політична активність. Дослідити коло питань про поняття, джерела, структуру політичної активності та її основні види.

Показати, що конституційному регулюванню політичних відносин передуює «органічне» (неправове) нормування політичного життя. Навчити розрізняти органічні й позитивно закріплені норми політичної поведінки.

Дослідити структуру *феномену політичного* як активності держави та її агентів, з одного боку, та активності громадянського суспільства та його типових суб'єктів – з іншого.

Пояснити природу політичних відносин як основного предмету конституційного регулювання в євроатлантичному світі. Вказати на види політичної активності, які вимагають специфічних засобів правового регулювання. Зокрема, громадянському суспільству та його членам більшою мірою імпонує диспозитивний метод (свобода), а для держави та її агентів мають бути задіяні механізми раціонального обмеження їх бюрократичної активності. Аспіранти повинні зрозуміти особливості ставлення сучасних конституцій до *категорії свободи* в цілому, глибоко усвідомити нагальну потребу в розвитку України як реально правової держави.

Розкрити зміст політичної активності (поняття, джерела, структура, види). Звернути увагу на особливості еволюційної, революційної, теоретичної, масової, індивідуальної, конструктивної, деструктивної, векторної та хаотичної політичної активності. Навчитися розуміти контекст політичної свободи як фундаментального фактору політичної поведінки; дослідити співвідношення органічних та конституційних (писаних) норм політичної поведінки. Навчитися виокремлювати ключові засади («аксіоми») євроатлантичного конституціоналізму та порівнювати їх з посттоталітарним нормативними можливостями Основного Закону України. Важливим є також розібратися в перспективах подальшого розвитку Основного Закону України.

3. Сутність конституціоналізму, конституційна доктрина та доктринальні підходи до визначення засад конституційного ладу.

Змістовне наповнення.

Намагатися визначити й окреслити характерні риси офіційної конституційної доктрини України на основі відомих засад («аксіом») євроатлантичного конституціоналізму. Показати, як офіційна конституційна доктрина пов'язана з категорією конституційного ладу. Познайти з реальним рівнем втілення конституційних принципів у повсякденну державотворчу практику України.

Доктрина верховенства права (доктрина обмеженого правління) в практиці КСУ. Доктрина дружнього ставлення до міжнародного права. Практика Європейського суду з прав людини як джерело рішень Конституційного Суду України. Доктрина позитивного обов'язку держави. Доктрина правомірних обмежень в реалізації прав людини. Доктрина належної правової процедури (*due process of law*). Доктрина «політичного питання» та її застосування в практиці Конституційного Суду України. Доктрина воєнничої демократії в практиці КСУ.

Здійснити аналіз елементів та стадій в механізмі конституційного регулювання з метою з'ясувати, як саме суспільство й Українська держава рухаються від формального визнання засад західного конституціоналізму до

оновлення її конституційного правопорядку.

4. Сучасні проблеми конституційного закріплення й гарантування прав людини.

Змістовне наповнення.

Вказати на загальнотеоретичні і методологічні аспекти функціонування прав людини. Звернутися до оновленого визначення юридичної природи конституційних прав людини. Вказати на природні права та їх сучасне відображення в конституційному законодавстві. Підняти проблематику новітньої класифікації конституційних прав людини. Нагадати про специфіку громадянських та політичних прав, звернути увагу на «соціалістичне» обґрунтування соціально-економічних прав. Дослідити питання про легітимні обмеження в реалізації конституційних прав людини. Критерії конституційності обмеження прав людини. Трискладовий тест в практиці КСУ. Рішення від 1 червня 2016 року № 2-рп/2016 (справа про судовий контроль за госпіталізацією недієздатних осіб до психіатричного закладу).

Юридичні позиції Конституційного Суду сформульовані у рішеннях за справами, пов'язаними із реалізацією та захистом прав людини (щодо конституційного принципу рівності; щодо особистих прав людини (на життя, на свободу пересування і вільний вибір місця проживання, на доступ до інформації, на свободу думки і слова, недоторканність особистого і сімейного життя); щодо політичних прав громадян України (право на об'єднання, право брати участь у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування; на мирні зібрання); щодо реалізації соціально-економічних прав; щодо конституційних гарантій прав людини).

Права юридичних осіб в позиціях КСУ. Рішення від 9 лютого 1999 року N 1-рп/99 (справа про зворотню дію в часі законів та інших нормативно-правових актів).

Навести позиції Конституційного Суду України та ЄСПЛ з проблем сучасної реалізації прав людини. Нагадати про конституційні обов'язки людини, їх юридичну природу, критерії класифікації, практичні проблеми, що виникають з цього приводу.

Дослідити питання про те, що являє собою сучасне гарантування прав людини через економічну свободу і ринок, пряму дію Конституції України та судовий захист людських прав. Проаналізувати сильні й слабкі місця індивідуальної конституційної скарги в Україні.

5. Демократичні засади конституційного ладу України.

Змістовне наповнення.

Розкрити конституційний вимір ліберальної демократії в Україні, її історико-теоретичні аспекти. Розглянути питання безпосередньої демократії в

теорії і практиці сучасного конституційного права. Уточнити місце ліберальної демократії в системі цінностей конституційного ладу України. Вказати на проблематику ліберальної демократії в правових позиціях Конституційного Суду України, проаналізувати досвід конституційного оновлення України в контексті пошуку її національного ідеалу. Розглянути шляхи можливого удосконалення інституту референдуму в Україні.

6. Виборчий процес в аспекті легітимації державної влади.

6.1. Виборче право й сучасна теорія народного представництва.

Змістовне наповнення.

Нагадати про основи теорії представницького правління. Вказати на сучасні політико-правові аспекти теорії легітимності. Розкрити особливості сучасного регулювання форм безпосередньої та представницької демократії. Звернути увагу на традиційні й нові пріоритети в сфері народоправства.

Розглянути конституційні засади народного представництва й сучасні політичні права громадян. Розкрити взаємозалежність виборчого режиму, партійних систем та впливу громадської думки. Вказати на чинники, що впливають на адекватність народного представництва – виборчу систему, партійну сферу, стратегію прагнення до індивідуалізації в механізмах здійснення народоправства. Розкрити строкатість і розмаїтість форм сучасної політичної активності громадян як показника досягнутого Україною рівня демократизму.

6.2. Виборчий процес: проблеми правового регулювання.

Змістовне наповнення.

Підкреслити особливу роль виборів у процесі легітимації державної влади. Розкрити поняття виборчого процесу, його раціональні джерела та необхідні стадії. Проаналізувати принципи реалізації політичних (виборчих) прав. Розібрати правові позиції Конституційного суду України з питань виборчого процесу. Навести та проаналізувати рішення Європейського суду з прав людини в ділянці захисту виборчих прав.

Зробити огляд й аналіз сучасних суб'єктів виборчого процесу в Україні; сучасні форми участі громадян у виборах; висування й реєстрацію кандидатів, утворення виборчих комісій, роль і місце в усіх цих процесах ЦВК. Розкрити гарантії кандидатів у депутати та інших суб'єктів виборчого процесу. Пояснити, яким чином здійснюється сучасне інформаційне забезпечення виборів. Висвітлити питання про те, в чому полягають легітимні обмеження в передвиборчій агітації. Розкрити юридичну логіку фінансування виборів в Україні. Проаналізувати обмеження щодо сучасного фінансування виборів, створення виборчих фондів тощо.

6.3. Виборчі системи: термінологія, різновиди, результати.

Змістовне наповнення.

Пояснити особливості сучасних виборчих систем в аспекті теорії народного представництва. Розкрити сучасний зміст індивідуального та партійного представництва. Пояснити конфігурації мажоритарних, пропорційних та інших виборчих систем. Проаналізувати прості й складні виборчі системи, їх позитивні й негативні риси й характеристики.

Вказати на специфіку організації голосування в залежності від типу виборчих систем. Прояснити питання про територіальну організацію виборів в Україні в контексті триваючої реформи децентралізації. Проаналізувати роль списків виборців та їх фіксації в Державному реєстрі. Дослідити сильні й слабкі місця в окремих етапах виборчого процесу.

7. Конституційне правосуддя в Україні.

Змістовне наповнення.

Висвітлити актуальні питання конституційного правосуддя в Україні. Проаналізувати теоретичні й практичні погляди на сучасне офіційне тлумачення Конституції України. Критично оцінити інститут індивідуальної конституційної скарги в Україні. Висвітлити проблемні питання законотворчого процесу в правових позиціях Конституційного Суду України. Пояснити, як верховенство права реально співвідноситься з конституційним правосуддям. Вказати на права людини як на особливі «індивідуалістичні» цінності, що знаходяться під захистом Конституційного Суду України.

7.1.Юридичні позиції Конституційного Суду України в розрізі окремих галузей права.

Юридичні позиції КСУ в сфері кримінального права і процесу. Юридичні позиції КСУ щодо смертної кари і права на життя. Юридичні позиції КСУ щодо здійснення в кримінальному процесі права на захист. Юридичні позиції КСУ щодо презумпції невинуватості. Юридичні позиції КСУ щодо доказів і доказування. Юридичні позиції КСУ щодо апеляційного і касаційного оскарження в кримінальному процесі.

Горизонтальний ефект Конституції і права людини. Конституціоналізація приватного права. Юридичні позиції КСУ в сфері цивільного права і процесу. Юридичні позиції КСУ щодо права власності і спадкування. Юридичні позиції КСУ щодо цивільного процесу. Юридичні позиції КСУ щодо господарських товариств.

Юридичні позиції КСУ в сфері адміністративного права і процесу. Юридичні позиції КСУ щодо адміністративної відповідальності. Юридичні

позиції КСУ в сфері діяльності органів управління. Юридичні позиції КСУ щодо адміністративно-правового статусу особи.

Проаналізувати доктрину конституційного правосуддя в її сучасному стані. Розкрити взаємозалежність цінностей сталого розвитку держави й практичної модернізації Конституції України. Звернути увагу на сучасні процеси модернізації конституційного правосуддя.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми конституційного права» передбачає такі форми організації освітнього процесу – навчальні заняття та самостійну підготовку й види навчальних занять – лекція, семінарське заняття, практичне заняття.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

1. Зміст та призначення самостійної роботи здобувачів.

- поглиблення знань, здобутих на аудиторних заняттях, розширення кругозору, активізація формування світоглядних, ціннісних настанов, набуття навичок ціннісного аналізу суспільства, особистості.

2. Форми самостійної роботи студентів:

Самостійна робота студентів протягом опанування навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права» передбачає:

- підготовку рефератів на основі додаткової літератури (зокрема самостійно підібраної у відповідності до тематики та проблематики);
- конспектування додаткової літератури;
- підготовку тематичних презентацій;
- підготовку анотацій до додаткової літератури;
- підготовку рефератів;
- підготовку есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- підготовку тез до міжнародних конференцій з відповідної тематики;
- виступ із доповіддю на конференції.

4.3. Освітні технології та методи навчання

Освітні технології - проблемне навчання, аудіовізуальні технології, технологія аспірантоцентристського навчання.

Методи навчання: словесний – лекція, розповідь-пояснення, бесіда; наочний – ілюстрація, демонстрація; репродуктивний; творчий; бінарний, інтегрований.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

1. Поточний контроль знань здобувачів:

- усне опитування, письмовий експрес-контроль, контрольні роботи.

Підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії – іспит.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮАУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79

D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		1 – 34

2. Критерії і рівні оцінювання результатів навчання (пороговий, типовий, відмінний).

Визначення загальної успішності здобувача з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права» складається з результатів:

- поточного контролю - максимально 20 балів;
- порогового – максимально 10 балів;
- рубіжного (самостійна робота) – максимально 10 балів;
- підсумкового (іспит) – максимально 60 балів.

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний	Максимально - 20 балів Мінімально - 10 балів	Максимальна оцінка роботи здобувача протягом 4го семестра на семінарських та практичних заняттях - 20 балів. Така оцінка передбачає: - відвідування лекцій та семінарських занять або відпрацювання пропущених занять у повному обсязі;

		<ul style="list-style-type: none"> - повні відповіді на питання семінарського заняття, значну кількість суттєвих доповнень, активну участь у дискусії, креативність відповідей, здатність до висвітлення опанованого матеріалу у професійному ракурсі; - виконання домашніх завдань; - доопрацювання матеріалів лекції; - роботу в інформаційних мережах; - підготовку колекцій документів, матеріалів тощо.
Пороговий	Максимально – 10 балів	<p>Письмові контрольні роботи у тестовій формі складаються з закритих питань, які охоплюють матеріал відповідної теми.</p> <p>Кожна правильна відповідь оцінюється в 0, 5 бали із округленням на користь здобувача.</p>
Рубіжний	Мах 10	<p>Самостійна робота з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права» здійснюється в таких формах:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготовка рефератів на основі додаткової літератури (зокрема самостійно підбраної відповідно до тематики); - конспектування додаткової літератури; - підготовка тематичних презентацій; - підготовка анотацій до додаткової літератури; - підготовка есе за вузькоспеціальною

		<p>проблематикою;</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготовка тез до міжнародних конференцій з відповідної тематики; - виступ із доповіддю на конференції. <p>Вибір видів індивідуальної роботи здійснюється самостійно за власними інтересами та узгодженням з викладачем теми, плану та загальної спрямованості висвітлення матеріалу. Максимальна оцінка – 10 балів.</p>
Підсумковий (іспит)	60 балів	Глибоке і систематизоване знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, відповідне ЗК, РНС, ФКС, ПК і РНС НД.
	55 балів	Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, відповідне ЗК, РНС, ФКС, ПК, РНС НД.
	50 балів	Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, значною мірою відповідне ЗК, РНС, ФКС, ПК, РНС НД.
	45 балів	Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, що уможливило подальше навчання, достатньо відповідне ЗК, РНС, ФКС, ПК, РНС НД.

	40 балів	Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, що уможливилює подальше навчання, середня відповідність ЗК, РНС, ФКС, ПК, РНС НД.
	35 балів	Прогалини в знанні основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, що уможливилює подальше навчання, мала відповідність ЗК, РНС, ФКС, ПК, РНС НД.
	30 балів	Фрагментарне, несистематизоване знання, котре частково відповідає програмі навчальної дисципліни, мінімальна відповідність ЗК, РНС, ФКС, ПК, РНС НД.
	25 балів	Фрагментарне, несистематизоване знання, котре не відповідає програмі навчальної дисципліни, невідповідність ЗК, РНС, ФКС, ПК, РНС НД.

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

1. Основна література:

Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141 (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2222-IV від 08.12.2004, ВВР, 2005, № 2, ст.44; № 2952-VI від 01.02.2011, ВВР, 2011, № 10, ст.68; № 586-VII від 19.09.2013, ВВР, 2014, № 11, ст.142; № 742-VII від 21.02.2014, ВВР, 2014, № 11, ст.143; № 1401-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, № 28, ст.532).

Загальна декларація прав людини // Права людини: Міжнародні договори України. – К., 1992.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4.11.1950 р. // Там же.

Барабаш Ю.Г., Колісник В.П., Слінько Т.М., Дахова І.І., Чуб О.О., Ткаченко Є.В. Демократичні засади організації і функціонування вищих органів державної влади України»: монографія / за заг. ред. д.ю.н., проф., член-кор. НАПрН України Барабаша Ю.Г. – Харків: Право, 2013. – 272 с.

Барабаш Ю.Г. Принцип соціальної держави: окремі питання конституційно-правової доктрини та практики на сучасному етапі // Правова доктрина України. у 5 т. Т. 2: Публічно-правова доктрина України. Х.: Право, 2013. С. 67-90.

Берченко Г. В. Громадянське суспільство в Україні: конституційній аспекти : монографія / Г. В. Берченко. – Х. : Юрайт, 2014. – 208 с.

Ковтун В.І. Гарантії державного суверенітету України: конституційні аспекти: монографія / В.І. Ковтун – Х.: Фактор, 2014. – 216 с.

Летнянчин Л.І. Проблеми конституціоналізації адміністративного процесуального права // Теорія і практика конституціоналізації галузевого законодавства України: колективна монографія. – К.: Юридична думка, 2013.

Павшук К.О. Демократичні засади конституційного ладу України: монографія. – Х.:Юрайт, 2016. – 200 с.

Речицький В.В. Конституціоналізм. Коротка версія. – Харків: Права людини, ХПГ, 2014. – 264 с.

Речицький В.В. Конституційне АВС: монографія/ В.В. Речицький. – Х.:ТОВ «Видавництво «Права людини», 2016. – 408 с.

Речицький В. Политический предмет конституции. – Киев: Издательство «Дух и Литера», 2012. – 728 с.

2. Додаткова література:

Барабаш Ю. Г., Ткаченко Є. В. Глава «Конституційно-правова відповідальність» // «Проблеми правової відповідальності»: монографія / Ю. П. Битяк, Ю. Г. Барабаш, Л. М. Баранова та ін.; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. – Харків: Право, 2014. – 348 с. - С. 33-54;

Байрачна Л.К. Конституція як інструмент легітимації державної влади. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2017.- №4. том 1. - С.41-46.

Байрачная Л.К. Символические аспекты легитимации государственной власти // Гуманітарний часопис. Збірник наукових праць. – Харків: ХАІ. - 2015 . - № 2 . – С. 82-95

Баулін Ю.В. Новий конституційний формат діяльності Конституційного Суду України: конституційна скарга / Ю. В. Баулін // Право України. - 2016. - N 7. - С. 19-23

Баулін Ю. Двадцять років вітчизняної конституційної юрисдикції / Ю. Баулін // Вісник Конституційного Суду України. – 2016. – № 4-5. – С.

23-40.

Берченко Г. В. Концепція установчої влади та її розвиток в Україні / Г. В. Берченко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Право. - 2014. - № 1137, вип. 18. - С. 66-69.

Берченко Г.В. Попередній контроль за змінами Конституції: юридичні позиції Конституційного Суду України // Право і суспільство. – № 6. – 2019. - С. 9-16.

Бориславська О. М. Європейська модель конституціоналізму: системно-аксіологічний аналіз. – Харків : Право, 2018. – 384 с.

Бринцев В. Д. Судовий конституціоналізм в Україні: доктрина і практика формування: у 2 кн. Кн. 2: монографія / В. Д. Бринцев. – Х.: Право, 2015. – 376 с.

Веніславський Ф. В. Конституційний Суд України в механізмі забезпечення стабільності конституційного ладу / Ф. В. Веніславський // Вісник Конституційного Суду України. – 2010. № 2. – С. 130-137.

Головін А. С. Захист прав людини і громадянина при здійсненні правосуддя в рішеннях Конституційного Суду України / А. С. Головін. – К.: Логос, 2011. – 307 с.

Гультай М.М. Конституційна скарга у механізмі доступу до конституційного права. Курс лекцій. - Київ: «Центр учбової літератури», 2019. - 270 с.

Дахова І.І. Принцип запобігання виникненню випадків безгромадянства в міжнародних актах і законодавстві України . Форум права: елект. наук. фах вид. – 2015. – № 4. – С. 102-109 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2015_4_79-83.pdf

Дахова І.І., Чуб О.О. Багатоаспектність принципу правової визначеності щодо сучасних конституційно-правових відносин. Форум права: елект. наук. фах вид. – 2017. – № 4. – С.59-68.

Кампо В. Стан та перспективи розвитку наукових доктрин конституційної юстиції в Україні / В. Кампо // Юрид. журн. - 2012. – № 7/8. – С. 68-75.

Конституційне право України: підручник / Т.М. Слінько, Л.І. Летнянчин, Ф.В. Веніславський та ін.; за заг. ред. Т.М. Слінько. – Х.: Право, 2020. – 592 с.

Конституційна юрисдикція: підручник / Ю. Г. Барабаш, І. І. Дахова, О. П. Євсєєв та ін. / за ред.. Ю. Г. Барабаша та А. О. Селіванова. – Х.: Право, 2012. – 168 с.

Летнянчин Л. І. Конституційна судова реформа: проблеми та перспективи / Л. І. Летнянчин // Вісник Національної академії правових наук України: зб. наук. пр. / редкол.: О. В. Петришин та ін.: – Х.: Право, 2016. – № 3. – С. 194-203.

Мохончук Б. С. Выборча система України як конституційно-правовий інститут: дис-ція на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.02. Харків, 2017. 201 с. URL: <https://is.gd/xcBND2>

Б. Мохончук, П. Романюк, М. Цуркан – Огляд судової практики з розгляду спорів щодо виборів та виборчих правопорушень в Україні: за результатами

президентських та парламентських виборів 2019 року./ за ред. М. Цуркана – Київ: "AK-Group", 2020. - 147 с. URL: <http://nsj.gov.ua/files/1590748254IFES-Ukraine-Overview-of-court-practices-on-election-dispute-resolution-v1-Ukr.pdf>

Проблеми та перспективи запровадження індивідуальної конституційної скарги в Україні: Монографія / О. В. Петришин, Ю. Г. Барабаш, С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова. – К.: Атіка – Н, 2010. – 108 с.

Романюк П.В. Конституційно-правові засади інституту представницького мандата в Україні / П. В. Романюк. – Х. : ТОВ "Видавництво "Права людини", 2019. – 192 с.

Слінько Т.М. Гарантування свободи слова як елемент сучасного конституціоналізму. Право України, №4. 2018. С.108-126 .

Слінько Т.М., Ткаченко Є.В. Право у сучасному політичному житті України. Монографія. Розділ «Право конституційної держави і критерій конституційності актів державних органів». Наукове видання. К. Логос. 2020. 390 с.

Савчин М. В. Конформне тлумачення Конституції та забезпечення єдності правової системи в діяльності Конституційного Суду України / М. В. Савчин, Р. В. Марчук // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2010. – № 11. – С. 44-52.

Савчин М.В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму. – Ужгород: РІК-У, 2018. – 439 с.

Селіванов А. О. Конституційна юрисдикція: поняття, зміст, принцип верховенства права, правові позиції по справах прав людини і конституційних конфліктів у сфері публічної влади. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2008. – 120 с.

Скомороха В. Є. Конституційна юрисдикція в Україні: проблеми теорії, методології і практики / В. Є. Скомороха. – К. – «МП Леся», 2007 – 716 с.

Стрижак А. А. Конституція України в актах Конституційного Суду України (аналіт. огляд та комент.) / А. Стрижак. – К.: Ін Юре, 2010. – 631 с.

Тодыка Ю.Н. Толкование Конституции и законов Украины: теория и практика / Ю. Н. Тодыка – Х.: Факт, 2001. – 328 с.

Ткаченко Є. В. Конституційно-правова відповідальність (у співавторстві). Проблеми правової відповідальності»: монографія / Ю. П. Битяк, Ю. Г. Барабаш, Л. М. Баранова та ін. ;за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. Харків: Право, 2015. С. 33-54

Тупицький, О. Конституційний і Верховний суди України та співвідношення їхніх правових позицій в аспекті здійснення інтерпретаційних функцій / О. Тупицький // Вісник Конституційного Суду України : загальнодержавне періодичне видання. - 2016. - N 2/3. - С. 194-202

Христова Г. О. Позитивні зобов'язання держави у сфері прав людини: сучасні виклики: монографія. – Харків: Право, 2018. – 680 с.

Шевчук С. В. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні / С. Шевчук. – 2-ге вид. – К. : Реферат, 2010. – 640 с.

Tatiana Slinko, Olena Uvarova. Freedom of Expresson in Ukraine: (Non) sustainable Constitutional Tradition. Tallinn University of Technology (ISSN 2228-

0588), Baltic Journal of European Studies, Vol.9, №3 (28), Autumn 2019. Pages: 25-42

Iurii H. Barabash, Oleksandr V. Serdiuk, Volodymyr M. Steshenko. Ukraine in European Human Rights Regime: Breaking Path Dependence from Russia. The EU in the 21st Century Challenges and Opportunities for the European Integration Process. Political Science and International Relations : European Union Politics. Publisher Name Springer, Cham. 1st ed. 2020, X, 317 p. P. 247-270

3. Електронні ресурси:

Сайт Верховної Ради України: <http://rada.gov.ua/> .

Сайт Конституційного Суду України: <http://www.ccu.gov.ua/> .

Сайт Верховного Суду України: <http://www.scourt.gov.ua/>.

Сайт Вищого Адміністративного Суду України: <http://www.vasu.gov.ua/> .

Сайт Європейського Суду з прав людини:
<http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>.

Сайт Харківської правозахисної групи: <http://khpg.org/>.

Сайт Української Гельсінської спілки з прав людини:
<https://helsinki.org.ua/articles/ukrajinska-hromadska-hrupa-spryyannya-vykonannya-helsinskyh-uhod/>.

4.6. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни (за наявності)

Додаток 1

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності. (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК – 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.	ПК – 1. Здатність розуміти сутність, головні риси та елементи сучасного конституціоналізму. ПК – 2. Здатність розуміти зміст, роль та значення базових конституційних цінностей.
ЗК – 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.	ПК – 3. Знання закономірностей формування американського та європейського конституціоналізму.
ЗК – 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.	ПК – 4. Здатність розуміти значення ідей свободи, рівності, правового обмеження державної влади, громадянських прав, правової держави та верховенства права для побудови демократичної, правової держави.
ЗК – 2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях.	ПК – 8. Здатність самостійно вирішувати науково-теоретичні і науково-практичні проблеми конституційного права.
ЗК – 2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях. ЗК – 9. Здатність працювати самостійно. ЗК – 10. Уміння працювати у команді. ЗК – 15. Уміння реалізовувати функції у предметно-практичній діяльності.	ПК – 9. Уміння виявляти й аналізувати проблеми конституційно-правового регулювання та пропонувати шляхи його удосконалення. ПК – 10. Здатність визначити головні напрямки конституційного реформування. ПК – 11. Здатність до системного аналізу практики застосування Конституції та конституційного законодавства.
ЗК – 2. Здатність застосовувати	ПК – 12. Здатність критично

<p>знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях.</p> <p>ЗК – 5. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.</p>	<p>аналізувати інтерпретаційну практику Конституційного Суду України.</p> <p>ПК – 13. Здатність робити обґрунтовані та вмотивовані висновки при вирішенні практичних завдань з конституційного права.</p> <p>ПК – 14. Уміння чітко обґрунтовувати власну позицію і власне рішення за конкретним завданням з конституційного права.</p>
<p>ЗК – 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК – 2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях.</p> <p>ЗК – 5. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.</p>	<p>ПК – 15. Здатність використовувати теоретичні положення конституційного права при вирішенні професійних завдань.</p> <p>ПК – 18. Здатність тлумачити та застосовувати норми конституційного права в процесі роботи за юридичною спеціальністю.</p> <p>ПК – 19. Здатність самостійно складати проекти правових документів при вирішенні завдань з конституційного права.</p>
<p>ЗК – 2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях.</p> <p>ЗК – 3. Уміння планувати, організовувати і контролювати власну діяльність.</p> <p>ЗК – 15. Уміння реалізовувати функції у предметно-практичній діяльності.</p>	<p>ПК – 20. Здатність брати участь у розробці проектів нормативно-правових актів за обраною правничою спеціалізацією.</p> <p>ПК – 21. Здатність надавати консультації та висновки при вирішенні конституційно-правових проблем.</p>
<p>ЗК – 5. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.</p> <p>ЗК – 13. Здатність до самоосвіти та навчання протягом усього життя.</p>	<p>ПК – 22. Знання основних форм безпосередньої демократії.</p> <p>ПК – 23. Розуміння порядку ініціювання, підготовки та проведення референдумів.</p>
<p>ЗК – 5. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.</p> <p>ЗК – 13. Здатність до самоосвіти та навчання протягом усього життя.</p>	<p>ПК – 24. Знання конституційних принципів виборчого права.</p> <p>ПК – 25. Знання порядку призначення, підготовки та проведення виборів, а</p>

	також встановлення їх результатів.
ЗК – 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК – 5. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати. ЗК – 6. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел.	ПК – 26. Знання специфіки правового статусу суб'єктів виборчого процесу. ПК – 27. Знання системи, структури та особливостей конституційних органів публічної влади України. ПК – 28. Розуміння особливостей конституційного статусу Конституційного Суду України.
ЗК – 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК – 5. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.	ПК – 26. Знання специфіки правового статусу суб'єктів виборчого процесу. ПК – 27. Знання системи, структури та особливостей конституційних органів публічної влади України. ПК – 28. Розуміння особливостей конституційного статусу Конституційного Суду України.
ЗК – 6. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел. ЗК – 7. Навички використання інформаційних технологій і баз даних. ЗК – 8. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК – 11. Здатність приймати неупереджені і вмотивовані рішення.	ПК – 29. Розуміння функцій та завдань Конституційного Суду України як органу конституційного контролю. ПК – 30. Розуміння ролі та значення Конституційного Суду України в механізмі захисту прав людини. ПК – 31. Розуміння особливостей конституційного статусу судді Конституційного Суду України.
ЗК – 5. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати. ЗК – 14. Здатність до креативності у предметно-практичній діяльності відповідно до соціальних статусів и модусів.	ПК – 32. Вміння готувати звернення до Конституційного Суду України.
ФКС – фахові компетентності за спеціальністю (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	
ФКС – 1. Знання теорії (філософії) права.	ПК – 1. Здатність розуміти сутність, головні риси та елементи сучасного конституціоналізму.

	ПК – 2. Здатність розуміти зміст, роль та значення базових конституційних цінностей.
ФКС – 2. Знання історії права та устрою держави.	ПК – 3. Знання закономірностей формування американського та європейського конституціоналізму. ПК – 6. Знання причин та передумов прийняття перших конституцій.
ФКС-3. Знання міжнародних стандартів прав людини	ПК – 2. Здатність розуміти зміст, роль та значення базових конституційних цінностей. ПК – 3. Знання закономірностей формування американського та європейського конституціоналізму. ПК – 6. Знання причин та передумов прийняття перших конституцій. ПК – 7. Здатність розуміти роль та значення основоположних конституційних принципів.
ФКС-4. Знання Конвенції з захисту прав людини та основоположних свобод, а також прецедентної практики Європейського суду з прав людини.	ПК – 2. Здатність розуміти зміст, роль та значення базових конституційних цінностей. ПК – 4. Здатність розуміти значення ідей свободи, рівності, правового обмеження держаної влади, громадянських прав, правової держави та верховенства права для побудови демократичної, правової держави.
ФКС – 6. Знання основ права Ради Європи та права Європейського Союзу.	ПК – 8. Розуміння змісту базових категорій конституційного права.
ФКС – 7. Знання засад і принципів національного права, а також змісту правових інститутів таких фундаментальних галузей права, як: конституційне право, адміністративне і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.	ПК – 9. Уміння виявляти й аналізувати проблеми конституційно-правового регулювання та пропонувати шляхи його удосконалення. ПК – 10. Здатність визначити головні напрямки конституційного реформування. ПК – 11. Здатність до системного аналізу практики застосування Конституції та конституційного законодавства.

	ПК – 12. Здатність критично аналізувати інтерпретаційну практику Конституційного Суду України.
ФКС – 8. Навички реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права	ПК – 13. Здатність робити обґрунтовані та вмотивовані висновки при вирішенні практичних завдань з конституційного права. ПК – 14. Уміння чітко обґрунтовувати власну позицію і власне рішення за конкретним завданням з конституційного права. ПК – 15. Здатність використовувати теоретичні положення конституційного права при вирішенні професійних завдань. ПК – 18. Здатність тлумачити та застосовувати норми конституційного права в процесі роботи за юридичною спеціальністю. ПК – 19. Здатність самостійно складати проекти правових документів при вирішенні завдань з конституційного права.
ФКС – 9. Уміння моделювати правові ситуації у професійній діяльності	ПК – 20. Здатність брати участь у розробці проектів нормативно-правових актів за обраною правничою спеціалізацією. ПК – 21. Здатність надавати консультації та висновки при вирішенні конституційно-правових проблем.
ФКС – 10. Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.	ПК – 32. Вміння готувати звернення до Конституційного Суду України.
ФКС – 16. Навички логічного, критичного і системного аналізу правових документів	ПК – 21. Здатність надавати консультації та висновки при вирішенні конституційно-правових проблем. ПК – 32. Вміння готувати звернення до Конституційного Суду України.
ФКС – 18. Навички самостійної підготовки проектів актів правозастосування	ПК – 27. Знання системи, структури та особливостей конституційних органів публічної влади України. ПК – 28. Розуміння особливостей

	<p>конституційного статусу Конституційного Суду України.</p> <p>ПК – 29. Розуміння функцій та завдань Конституційного Суду України як органу конституційного контролю.</p> <p>ПК – 30. Розуміння ролі та значення Конституційного Суду України в механізмі захисту прав людини.</p>
--	---

Додаток 2

Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
РНС – результати навчання за спеціальністю (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		Результати навчання з навчальної дисципліни
РНС – 1. Демонструвати знання і розуміння сучасних правових доктрин, цінностей, принципів та стандартів у межах різних правових галузей, а також міжнародного та європейського права	-	РНС НД - 3. Вміти аналізувати конституційне законодавство України та пропонувати шляхи його удосконалення. РНС НД – 15. Вміти презентувати результати власних досліджень стосовно співвідношення норм конституційного права України з правовими нормами законодавства ЄС. РНС НД - 25. Вміти охарактеризувати систему та конституційно-правовий статус вищих органів державної влади.
РНС – 2. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ та процесів.	-	РНС НД - 4. Знати та розуміти інституційні засади, форми та методи регулювання конституційно-правової сфери. РНС НД – 9. Характеризувати

		<p>завдання, функції, повноваження органів публічної влади.</p> <p>РНС НД – 15. Вміти презентувати результати власних досліджень стосовно співвідношення норм конституційного права України з правовими нормами законодавства ЄС.</p> <p>РНС НД – 16. Вміти застосовувати логічний, критичний і системний аналіз при тлумаченні конституційно-правових норм.</p> <p>РНС НД - 25. Вміти охарактеризувати систему та конституційно-правовий статус вищих органів державної влади.</p>
<p>РНС – 3. Виявляти проблеми у правовому регулюванні і пропонувати способи їх вирішення з використанням наявних теоретичних і прикладних знань відповідно до принципів захисту прав людини і її основоположних свобод.</p>	-	<p>РНС НД – 12. Демонструвати усвідомлення каталогу прав і свобод людини і громадянина та їх гарантії.</p> <p>РНС НД – 17. Вміти підготувати проекти рішень або висновків Конституційного Суду України.</p>
<p>РНС – 4. Демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання у фундаментальних галузях права</p>		<p>РНС НД – 7. Демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання конституційно-правових відносин.</p>
<p>РНС – 5. Характеризувати повноваження органів публічної влади</p>		<p>РНС НД – 9. Характеризувати завдання, функції, повноваження органів публічної влади.</p> <p>РНС НД - 31. Демонструвати особливості конституційно-правового регулювання при вирішенні державно-правових конфліктів.</p> <p>РНС НД - 32. Демонструвати розуміння правових основ діяльності</p>

		державно-правових установ.
РНС – 6. Проаналізувати феномен конституціоналізму у сфері державного і суспільного буття		РНС НД – 11. Дослідити та розкрити феномен конституціоналізму у сфері державного і суспільного буття.
РНС – 7. Визначити каталог прав і свобод людини і громадянина та їх право на судовий захист.		РНС НД – 12. Демонструвати усвідомлення каталогу прав і свобод людини і громадянина та їх гарантії. РНС НД – 29. Вміти надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та свобод людини і громадянина.
РНС – 8. Розкрити механізм легітимації політичної влади і місцевого самоврядування в межах виборчих процедур		РНС НД – 28. Здатність демонструвати знання й розуміння порядку створення, компетенції і повноваження суб'єктів конституційного права України.
РНС – 9. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів.	-	РНС НД – 14. Здатність продемонструвати знання і розуміння особливостей конституційно-правових норм. РНС НД – 16. Вміти застосовувати логічний, критичний і системний аналіз при тлумаченні конституційно-правових норм.
РНС – 10. Підготувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку		РНС НД – 17. Вміти підготувати проекти рішень або висновків Конституційного Суду України. РНС НД – 18. Підтверджувати на практиці знання конституційного законодавства України в практично-правовому застосуванні.
РНС – 11. Виокремлювати юридично значущі факти і формулювати обґрунтовані правові висновки		РНС НД – 15. Вміти презентувати результати власних досліджень стосовно співвідношення норм конституційного права України з правовими нормами законодавства ЄС. РНС НД – 16. Вміти застосовувати

		логічний, критичний і системний аналіз при тлумаченні конституційно-правових норм.
РНС – 12. Використовувати правничу термінологію у процесі професійної діяльності		РНС НД – 1. Демонструвати здатність до розвитку інтелектуального потенціалу на основі знання та розуміння категоріально-понятійного апарату наукової галузі «Конституційне право України».
РНС – 13. Відшуковувати професійну інформацію й використовувати інформаційні технології і бази даних для професійної діяльності		РНС НД – 23. Вміти відшуковувати, систематизувати та аналізувати професійну інформацію використовуючи для цього інформаційні технології і бази даних для професійної діяльності.
РНС – 14. Вживати організаційно-правових заходів щодо поширення ідеї правової держави, соціальної справедливості, демократії тощо		РНС НД – 13. Демонструвати здатність до генерування та впровадження ідей демократичної, правової і соціальної держави в різноманітних сферах професійної діяльності.